

Toestaan gokreclame is een debacle gebleken

Trouw 21/10/22 P21

Jan Pieter Verweij

directeur van Chris en Voorkom en lokaal politicus voor ChristenUnie

De wet Kansspelen op afstand was op 1 oktober een jaar oud. Al in het staartje van 2021 lag er een motie om reclame voor online gokken aan banden te leggen. De oude en de nieuwe minister weigerden deze echter uit te voeren.

Onlangs berichtte deze krant (*Trouw*, 30 september) dat Nederlanders in de eerste helft van het jaar online in totaal 486 miljoen euro hebben vergokt; en dan moet het WK voetbal nog komen. Deze week is ook in het nieuws dat gokreclame dit jaar 2,2 miljoen mensen per dag bereikt en dat de Ster er al 7,5 miljoen aan heeft verdiend. Als legaliseren zo'n mislukking blijkt, vraagt dat om een fundamentele herbezinning.

Ellende

Op basis van verhalen uit de praktijk – van jongeren die met enorme schulden kwamen te zitten – en van onderzoek en analyse van andere experts nam ik vorig jaar al stelling tegen gokreclames. Ik heb nu dus recht op het spreekwoordelijke 'ik zei het toch'. Ik krijg dat echter maar moeilijk uit mijn strot. Soms is gelijk krijgen te afschuwelijk voor woorden. Het is al erg genoeg dat er dit jaar (naar verwachting) zo'n miljard uit de zakken wordt geklopt van mensen die dat geld, zeker in deze tijd, absoluut niet kunnen missen.

Maar het wordt nog veel erger.

Naar verwachting zal het de komende jaren om honderdduizend mensen gaan die als gevolg van gokken in de financiële problemen raken. Dat betekent nog honderden miljoenen extra maatschappelijke kosten voor verslavingszorg, schuldsanering, huisuitzettingen en andere vormen van begeleiding van ellende. Achter ieder individu gaat een wereld schuil van kapot gemaakte gezinnen, verstoorde arbeidsrelaties of afgebroken opleidingen.

Een ander bijzonder schadelijk effect is het normaliseren van gokken. Het zal bijna niemand zijn ontgaan dat reclames voor gokken een hoge

Reclame en normalisering hebben de zaak veel erger gemaakt

vlucht hebben genomen. Onderzoek naar cannabisregulering in de VS (Trimbos, 2017) toont aan dat regulering samengaat met een lager 'waargenomen risico' ten aanzien van gebruik, en daarmee ook met een hoger gebruik. Ook voor online gokken is zo'n effect heel goed voorstelbaar. Als een verbod op reclame alsnog zou lukken, is de ellende niet voorbij. De drempel voor het gokken is nu flink lager en veel mensen zitten al aan de vishaak.

Het argument voor regulering was dat aanbieders zich dan in ieder geval aan kaders zouden gaan houden. En dat restrictieve wetgeving en handhaving niets zouden helpen.

Het mislukken van dit project vergt een grondige reflectie op dit idee. Ik stel dat regulering, door toegewonnen ruimte, reclame en normalisering, de zaak juist veel erger heeft gemaakt. De Nederlandse overheid is met een experiment bezig om dat ondubbelzinnig aan te tonen.

Ontwrichtend

Ik wil juist een pleidooi houden voor het tegenovergestelde van normalisatie. Laten we verslavende risico's voor de volksgezondheid blijven benoemen. Laten we oog blijven houden voor de ontwrichtende effecten voor de samenleving van drank, drugs en gokverslaving. Laten we ook in onze eigen leefomgeving reclame voor risicogedrag blijven aanwijzen als ongezond en ons niet met een kluitje in het riet laten sturen door gemeente of politie als we klagen over overlast in onze wijk. En laten we de mythe van het zogenaamde succes van legaliseren en reguleren blijven doorprikken.

In dat licht wil ik beleidsmakers nog wijzen op een goed en recent lers onderzoek uit 2020 naar de restrictieve aanpak van psychoactieve middelen in zogeheten *head shops*. Dit onderzoek laat zien dat zo'n aanpak zeer succesvol kan zijn mits handhaving in samenhang met preventie en een publiekscampagne wordt ingezet.

En het belangrijkste punt van mijn pleidooi als directeur van een organisatie voor preventieve zorg is misschien wel gericht op mijzelf als lokale politicus: schuif complexe publieke vraagstukken niet door naar de markt. Want in negen van de tien huidige crises is dat wat er is gebeurd.